

Jel: 2.10.
KÉSZI HIVA

AZ

ALSÓZEMPLÉNI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1907. ÉV AUGUSZTUS 29. ÉS 30-ÁN

SÁROSPATAKON TARTOTT

ŐSZI RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE :

HÉZSER EMIL

tállyai lelkész, egyházmegyei papi főjegyző.

1907.
SIMON JÓZSEF KÖNYVNYOMDÁJA SZERENCSEN.

Az alsözempléni ref. egyházmegye 1907. évi augusztus hó
29. és 30. napjain Sárospatakon tartott közgyűlésének

JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak:

Keresztury József
esperes

Meczner Béla
egyházmegyei gondnok

elnöklete alatt

Gecsey Péter

Meczner András

Zombory Gedő

Kóczán Miklós

Kónya András

Debreczeni Bertalan

Bálint Dezső

Miklós Béla

Ölbey János

Buza János

papi

Nagy Barna

világi

tanácsbírák.

Hézszer Emil

Dr. Kovács Gábor:

Olajos Pál

Dr. Mitrovics Gyula

papi

Lábos Béla

világi

fő- és aljegyzők.

Bartha József, Bartha Gyula, Beszterczey Béla, Csontos Gábor, Cziike Ferencz, Danyi József, Erdélyi József, Gecse Lajos, Farkas Lajos, Hazai Béla, Hubay József, Horváth János, Kazay Sándor, Köröskényi István, Kenyeressy Árpád, ifj. Keresztury József, Kertész István, Kónya József, Máthé Gyula, Pósa Péter, Papp István, Pálóczy József, Szánthó István, Török Andor, Verebélyi József, Zitás Bertalan, Zitás István, Székely Imre, rendes lelkészek, Ifj. Bálint Dezső s. lelkész. Rácz Lajos, Harsányi István, Ellend József, Csontos József, Horlossy Béla tanárok. Kántor József, Károlyi János, Turesányi Sándor, Bagdy

István, Ablonczy Sándor tanítók. Menyhárt Ilona, Trócsányi Mária, tanítónők. Beregszászy István kir. tanfelügyelő. Maklár P. Miklós sárospataki, Bestei Ferencz és Szabó András karcsai, Kecskeméthy József és Szabó Mihály b.-zsadányi, Tompa Antal és Ugray László t.-karádi, Osváth István s.-kesznyéteni, Móricz Gyula, Téglás Balázs lácza, György Károly és Oláh András cigándi egyházi képviselők.

I.

Közgyűlési ügyek.

1. *Keresztury József* esperes az Isten áldó és megsegítő kegyelmét kérvén tanácskozásunkra, a minden bölcsességnek örök forrásától; ezután Meczner Béla gondnok a gyűlésben megjelenteket szívélyes szavakkal üdvözölte

s a gyűlést megnyitotta.

2. Az egyházak képviselői beadták megbizói levelüket ezeknek alapján igazoltattak.

3. Gondnok indítványozza, hogy *Páricsy József* elhunyt e. megyei tanácsbíró emlékezete jegyzőkönyvünkben örökítessék meg.

E. m. közgyűlésünk őszinte részvételt osztozik abban a mélységes gyászban mely Páricsy Józsefnek ennek a kiváló lelki nemességgel, szívjósággal s nagy ember-szeretettel megáldott férfinak halálával szeretett hűséges hitvesére és a cigándi ref. egyházra borult. bárha az ő lelkészi, tanácsbírói és köztársadalmi tevékenységének értékét e helyen nem lehet méltóképen előterjeszteni, mindamellett is kötelességének ismeri az elhunyt tanácsbíró és jóbarát iránt érzett szeretetének és kegyeletének kifejezést adni s nyilvános tanubizonyágot tenni arról, hogy Páricsy József ugy az egyházi mint a családi és köztársadalmi élet minden terén, példányszerű hűséggel s kötelességtudással kiérdemelte miudnyájunknak őszinte és igaz elismerését, kiérdemelte, hogy emlékét hervadhatlan érdemeit jegyzőkönyvünkben megörökítve, igaz részvétünket fejezzük ki mély gyászba öltözött hitvese előtt.

4. *Török Andor* meghívás útján a láczaei egyház lelkészéül választatott meg.

Miután a választási eljárás ellen kifogás nem emeltetett hivatalában megerősítették.

5. *Kántor József* bodrogsárai, *Károlyi János* tarczali, *Turcsányi Sándor* leányvári, *Bagdi István* páczini *Ablonczy Sándor* t.-karádi tanítók. *Menyhárt Ilona* sajókesznyéteni *Trócsányi Mária* sárospataki tanítónők okmányaik bemutatása mellett

hivatalukban mindnyájan megerősítették, s a hivatalos eskü elhangzása után az elnökség részéről tartalmas és meleg szavakkal üdvözöltettek.

6. Szept. hó 24-én Sárospatakon tartandó egyházkerületi közgyűlésre képviselőkül kiküldettek, illetve megválasztottak:

Keresztury József esperes, *Meczner Béla* gondnok, *Hézszer Emil* papi főjegyző hivatalból, *Bálint Dezső*, *Ölbey János* papi rendes, *Meczner András*, *Kóczán Miklós*, *Nagy Barna* világi rendes képviselők, *Gecsey Péter*, *Dr. Kovács Gábor* póttagok szavazattöbbséggel.

7. Esperes jelenti, hogy a tanítók által beadott szavazatok között legtöbbet kapott a jelöltek közül *Miskolczy Ödön* karádi tanító, így általános szavazattöbbséggel az egyházmegye tanító-képviselőjévé választatott meg, ámde *Miskolczy* e megtiszteltetést megrongált egészségi állapotára való hivatkozással nem fogadta el, minek következtében újból szükségessé vált, hogy ezen állás betöltése felett intézkedjünk.

E. m. közgyűlés tekintettel az eddig tapasztalt sokféle megoszló szavazatok számára és az ennek következtében beálló sokrendbeli — hosszas eljárást igénylő — szavazatokra az ilymódon megüresedett tanító képviselői állást úgy tölti be, hogy a legutóbbi szavazatnál másodsorban legtöbb szavazatot kapott *Matusz Mihály* t.-szadai tanítót jelenti ki megválasztott képviselőnek.

8. Esperes jelenti, hogy az egyházmegyei közigazgatási ügyei annyira felszaporodtak, hogy ez magában is elég mun-

kát ad az esperesnek, miért is kéri, hogy a közalapi járulékok kezelése alól mentessék fel.

E. m. közgyűlés méltányosnak találja az esperes kérelmét, ez okból a közalapi járulékok beszédési és számadási munkálatai alól felmenti s egyuttal ezen ügyeknek vezetésével *Zitás Bertalan* dékánt bizza meg, miért is utasíttatnak az egyházak előljárói, hogy f. évi járulékokat a dékáni hivatalhoz küldjék be.

9. Az új zsinati törvények értelmében a *lelkészi nyugdíj bizottságba* egyházmegyénk részéről két egyházi és két világi tag választása válik szükségessé, egyházi részről

Ölbey János és *Zitás István*, világi részről *Kovács Gábor dr.* és *Buza János* választatnak meg.

10. Az *egyházkerületi adóügyi bizottságba*

egyházmegyei közgyűlésünk közfelkiáltással *Ölbey Jánost* küldi ki.

11. Az *egyházmegyei adóügyi bizottságnak* a felülbíralás és a vitás kérdésekben döntő vélemény előterjesztése lévén a feladata, sikeres működéséhez a viszonyok alapos ismerése és mérlegelése a főbiztosíték.

Azért az egyházmegyei közgyűlés a járási számvevők mellé járásonként rendelt egy-egy, a helyi viszonyokkal is ismerős férfiuból kívánja megalkotni a számvevőszéket, hogy a járásonként így kiküldött két-két férfiu külön-külön is mérlegelhesse a felmerülő kérdéseket. Az egyöntetűség biztosítására azonban a bizottság plénuma végérvényes határozatait együttes üléseiben hozza meg, melyek állandóan *Sárospatakon* tartatnak meg. A tagoknak az ülések alkalmából felmerülő utiköltségeit az egyh. megyei pénztár fedezi; ellenben ha valamelyik egyház részéről a helyszínére utazás válnék szükségessé, az e miatt felmerülő költségeket az illető egyház fizeti.

A bizottság elnökét s jegyzőjét saját kebeléből választja.

A bizottság szervezetének illetén megállapítása

után közgyűlésünk, a számvevők mellé a bizottság tagjaiul választja a megyaszói járás részéről *Székely Imre*, a tállyai részéről *Pülóczy József*, a pataki részéről *Bartha József*, a szerencsi részéről ifj. *Keresztury József*, a cigándi részéről *Erdélyi József* lelkészeket.

12. A zsinati törvények végrehajtása tárgyában készített egyházkerületi utasítások az új zsinati törvények I. cikkelyének 51. §. b) pontja alapján a folyó polgári év végéig módot adván az egyházmegyéknek arra, hogy hivatalnokaik és tanácsbíráik számát az egyházkerületi közgyűlés jóváhagyásnak megnyerése mellett szaporíthassák.

Ennek alapján közgyűlésünk az egyházas buzgóság gyarapítására és abból a célból, hogy az aktív tevékenységbe mennél többen bevonassanak, kimondja a tanácsbírói állások számának mind egyházi mind világi részről egygyel egygyel való szaporítását.

Amennyiben jelen határozatunkat egyházkerületi közgyűlés remélhetőleg, megerősíti, az esperes ur felkérjük, hogy b. e. Páricsy József halálával megürült tanácsbírói szék betöltésével egyidejűleg a szavazást ezekre is rendelje el. Ezáltal a segélyosztó bizottságot felhívja közgyűlésünk a szavazatok felbontására.

13. A tavaszi egyházkerületi közgyűlés 66. sz. határozata értelmére szerint a más felekezetű iskolába járó növendékek konfirmálása tárgyában

a közgyűlés felkéri az esperes urat, hogy a tanügyi bizottság jelentése alapján az őszi egyházkerületi közgyűlésre jelentést tegyen.

14. Ugyanazon közgyűlés 52. sz. határozata felhívja az egyházmegyéket, hogy az iskolába nem járó ref. tankötelesek számának szaporodása és a baj orvoslása tárgyában az 1908. tavaszi egyházkerületi közgyűlésre jelentést és javaslatot tegyenek.

A tanügyi bizottság elnöke jelenti, hogy a bizottság a kérdés tanulmányozását munkába vette s arról

a legközelebbi közgyűlésre az egyházmegyéhez jelentését és javaslatát beadja. Tudomásul szolgál.

15. Az új zsinati törvények VII. cikkelyének 26. §. 3. pontja szerint a lelkészi nyugdíjintézetbe a lelkészek törzsfizetése után 2 0/0-ot az egyházak kötelesek befizetni.

Ennek és az egyházkerületi utasítások 9. §. 2. pontja értelmében egyházmegyei közgyűlésünk elrendeli, hogy a szóban forgó 2 0/0 befizetéséről az egyházak költségvetésükben gondoskodjanak s annak tényleges beszolgáltatását 1908. január 1-től haladéktalanul kezdjék meg. Együttal felhívja a közgyűlés az egyházlátogatókat, hogy a közgyűlésünk e határozatának végrehajtását mindenütt ellenőrizzék; a hol elmulasztották volna, annak végrehajtását, azt rendeljék el s tapasztalataikról és eljárásukról közgyűlésünk elé szokásos beszámolójuk során kimerítő jelentést tegyenek.

16. Az új törvények végrehajtása tárgyában kibocsátott egyházker. Utasítások 3. §. 10. pontja az I. tc. 51. §. c) pontja értelmében elrendeli, hogy az egyházmegyék belkörüleg állapítsák meg az egyházmegyei tanító képviselők számát.

A hivatkozott törvények a tanító képviselők számát 2 és 6 között állapítván meg, közgyűlésünk, a tanítói kar munkájának megbecsülése s az egyház és iskola viszonyának mentől szorosabbá és bensőbbé tétele érdekében az eddigi 2 képviselő helyett 5-nek a választását rendeli el, oly formán, hogy ezek közül kettő, már a régi törvények értelmében megválasztottnak tekintetik. A többi háromra beadandó szavazatokat ugyan az a bizottság és ugyanakkor bontja fel, amelyik és a mikor a tanácsbírói állásokra beadandó szavazatokat.

Fedezet hijában a megállapított díjazásban csak az eddigi 2 képviselő részesül. A díjas helyekre a küldöttek a választás időrendjében lépnek elő.

17. Ugyanazon utasítások 8. §. 8. pontja a VI. t. 54. §.

szerint felhívja az egyházmegyéket, hogy a tanügyi bizottságaik egyharmadát a tanítók sorából válasszák.

A tanügyi bizottságot az új törvények értelmében egyházmegyénk tavaszi közgyűlésén kívánja kiegészíteni.

18. Az egyhker. utasítások 3. §. 6. p. illetőleg a presbiterek számának megállapítására nézve, addig is, míg a zsinati törvények I. cz. 28-ik §-ának életbeléptetése felől

egyházmegyénk intézkednék, az eddigi gyakorlatot kívánja fenntartani.

19. Olvastatott, az 1904—1907. évi budapesti zsinat által alkotott törvényczikkek életbeléptetése és végrehajtása tárgyában az egyházkerület által kiadott utasítás 3. §-ának 18. pontjában foglalt rendelkezés, mely szerint felhivatnak az egyházmegyék, hogy intézkedjenek az I. tcz. 14. §. i. pontjában (a szavazást elmulasztó egyházközség megbüntetéséről), a 110 és 120. §-ákban (az egyházközségi gondnokság vagy más egyházi megbízás, illetőleg az egyházfiság viselése alóli felmentési díj megállapításáról.) Előirt szabályrendeleteknek, továbbá az 55. §-ában előirt eljárásnak (az egyházmegyei közgyűlésről elmaradó lelkészek, képviselők irányában), Az 57. §-ában előirt tanácskozási szabályzatnak és ügyrendnek és a 151. §-ában előirt időtartamnak (az egyházmegyei ügyész működésének idejére nézve), megállapítása iránt s e végből tett intézkedéseiket az egyházkerületi közgyűlésnek jelentsék be.

E. m. közgyűlés az ezen rendelkezés folytán alkotandó szabályrendeletek eljárási szabályok, tanácskozási szabályzat és ügyrend tervezeteinek elkészítése s az I. tc. 151. §-ában előirt időtartam megállapítása tekintetében javaslattétel végett egy bizottságot küld ki s ettől a bizottságtól, melynek tagjai *Bálint Dezső* tanácsbíró elnöklete alatt *Debreczeni Bertalan*, *Buza János*, *Bartha József* és *Dr. Kovács Gábor*, A kimerítő jelentést a jövő évi tavaszi közgyűlésre elvárja.

20. Olvastatott, ugyanazon utasítás 4. §-ának 10. pontja, mely szerint a II. tcz. 75—83. §§-ái az özvegyi és kegyeleti

év jelenlegi rendszerét eltörölvén, felhivatnak az egyházmegyék hogy az átmeneti idő alatt követendő eljárásra vonatkozó véleményöket a f. évi őszi egyházkerületi közgyűlésre terjeszszék fel s ugyanakkor tegyenek jelentést, vajjon egyházmegyéjük valamelyik egyházának van-e egyházfentartási alapja s mily összeget képvisel az az alap ?

E. m. közgyűlés kimondja, hogy az özvegyi és kegyeleti évre vonatkozóan az 1890. évi tanaszi egyházkerületi közgyűlés jegyzőkönyvének 38. pontjában foglalt rendelkezéseket, a mely rendelkezéseket az 1894. évi tavaszi egyházkerületi közgyűlés 10. jegyzőkönyvi pontjában továbbra is érvényben tartotta, az egyházmegyei közgyűlés mindaddig érvényben levőknek tekinti és követendőeknek rendeli, még az 1904—1907. évi budapesti zsinat által alkotott II. tcz. 75—83. §§-ában foglalt rendelkezések életbe nem lépnek.

Annak a megállapítását, hogy valamelyik egyháznak van-e egyház fentartási alapja s mily összeget képvisel ez az alap, az 1908. évi tavaszi e. m. közgyűlésre teendő jelentés kötelezettségével a legközelebbi egyházlátogatóságra bizza s jelentését a kerülethez akkor fogja megtenni.

21. A bodrogsadányi fiókegyház bejelenti, hogy a bodroglaszii anyaegyházhoz kíván csatlakozni.

Minthogy az anyaegyház lelkészének díjazása ez ideig az 1904—1907. évi tcz. 12. §-ának megfelelően egyezségileg még meg nem állapított, e célból az e. m. közgyűlés, *Bálint Dezső* és *Meczner András* tanácsbírákat a bodrogsadányi fiókegyházba azzal küldi ki, hogy az eredményről a legközelebbi tavaszi közgyűlésen tegyenek jelentést.

22. A *gesztelyi* ref. egyháztanács kéri: 1-ször az iskola építési adóketés megerősítését.

2-szor annak engedélyezését, hogy az építési költségekre

az egyházuk javára létesített „lelkész-alap“-ból 2000 koronát s a Puky-alaphól 1600 koronát kölcsön vehessen.

3-szor annak jóváhagyását, hogy az eddig természetben fizetett tandíjat pénzre változtatta át s a tanítók részére évi átalány tandíjat állapított meg.

E. m. közgyűlés:

1., az iskolaépítési adókivetés megerősítését egyházközségi közgyűlési jegyzőkönyvi kivonat hiányában ez uttal mellőzi; utasítja az egyháztanácsot, hogy a szükséges egyházközségi közgyűlési jegyzőkönyvi kivonatot terjessze be s ennek beérkezése esetére felhatalmazza az esperest, hogy ha az egyházközségi közgyűlés a kivetés ellen észrevételt nem tett, a megerősítést a legközelebbi e. m. közgyűlés bevárta nélkül eszközölje.

2. Annak a kérelemnek, hogy az egyház az iskolaépítési költségek fedezésére „lelkész-alap“-jából 2000 koronát és „Puky-alap“-jából 1600 koronát kölcsön vegyen, helyt ad, utasítja azonban az egyháztanácsot annak a jövő évi e. m. közgyűlésre leendő bejelentésére, hogy a jelzett alapok minő célra szolgálnak, mit jövedelmeznek, jövedelmök hova fordítanak s hogy az egyház a felvett kölcsönt mennyi idő alatt kívánja és képes visszatéríteni.

3., A természetben fizetett tandíj pénzre változtatására s a tandíj átalány megállapítására vonatkozó kérelem felett e helyen nem határozott, hanem e kérdést — mivel az egyik tanító fellebbezéssel élt — az 1904—1907. évi V. tcz. 33. §-ának 5. pontja alapján közigazgatási birói eljárásra utalja.

23. A *sajókesznyéteni* egyház kéri, 1-szor hogy az 1908. év tavaszán építeni szándékolt temploma építési munkálatainak ellenőrzésére és felügyeletére bizottság jelöltessék ki.

2-szor, hogy engedessék meg, az „óra-alap“ czimén kezelt 2599 kor. 39 fillér összegnek a templomépítési alaphoz leendő csatolása és a templomépítés költségeire leendő fordítása.

3-szor, hogy engedjék meg a még hiányzó költség megszerzése módzatainak megállapítása s az esetleges kivetés módjának meghatározása tárgyában szükséges intézkedések megtételének elhalasztása.

E. m. közgyűlés : 1. az építési munkálatok ellenőrzésére és felügyeletére Olajos Pál e. m. jegyzőt, Kóczán Miklós tanácsbíró és Dr. Kovács Gábor e. m. jegyzőt küldi ki.

2. Múltánolva az egyház által felhozott okokat, a maga részéről engedélyt ad arra, hogy az egyház az „óra-alap“ címén kezelt 3599 kor. 39 fillért 500 korona híján a templomépítés költségeire fordíthassa. A megmaradt 500 korona továbbra is „óra-alap“ címén kezelendő.

Ezt a határozatát jóváhagyás végett az őszi egyházkerületi közgyűléshez felterjeszti.

3. A templomépítés hiányzó költségeinek fedezése céljából szükséges intézkedések tekintetében utasítja az egyház presbiteriumát, hogy a munkálatokat oly időben készítse el, hogy azokat a jövő évi tavaszi egyházmegyei közgyűlés elé jóváhagyás végett felterjeszthesse.

24. Lelkeszi értekezlet indítványozza, hogy miután több helyeken az iskolás gyermekek az isteni tiszteletek látogatását elhanyagolják, intézkedjék az egyházmegye, hogy ilyen mulasztások jövőben ne forduljanak elő.

E. m. közgyűlés sajnálattal értesül az iskolás gyermekek vallásos életének elhanyagolásáról, azért szigorúan utasítja a tanítókat és az iskolászékeket, hogy gondoskodjanak arról, miszerint az iskolás gyermekek — a mikor csak az idő engedi — a templomi közisteni tiszteleteken pontosan megjelenjenek, a mulasztókkal szemben tegyenek erélyes intézkedéseket.

25. Lelkeszi értekezlet indítványozza, hogy miután több helyről jelentés tétetett a felől, hogy az utóbbi időben némely egyházlátogató az iskolákat meg se tekintette, a mi aztán visz-

szahatással van, úgy a gyermekek szorgalmára, mint a tanítók azon törekvésére, hogy tanítványaik minél nagyobb eredményt mutassanak fel az egyes tantárgyakból, miért is ezen mulasztás megszüntetésére nézve kérnek szükséges intézkedést.

Az egyházkerület által életbeléptetett tanügyi szabályrendelet eltörli ugyan a régóta szokásban volt félévi vizsgálatot, de ezzel az intézkedéssel nem mentette fel az egyházlátogatókat az alól, hogy az iskolákban megnejenjenek, s ott meggyőződést szerezzenek a tanító eljárásáról, tanítói képességéről, ez okból e. megyei közgyűlés, figyelmezteti az egyházlátogatókat, hogy az egyházak ügyeinek felülvizsgálása alkalmával, az egyh. ker. tanügyi szabályrendelet intézkedéseinek figyelembe vételével az iskolákat is látogassák meg.

26. A *tiszaluczi* egyház panaszolja, hogy *Sélei András* fi-tanító az 1868. év óta általa használt földek adóját 1905-ig szakadatlanul fizette, azóta azonban az egyháztanács határozott utasítása daczára sem tett eleget fizetési kötelezettségének.

Egyházmegyei közgyűlés utasítja *Dezső Mihály* egyházi gazdánkot, hogy *Sélei András* tanító fizetéséből a hátralékos adóösszeget tartsa vissza és azt az illetékes helyre haladéktalanul fizesse be.

27. Ugyancsak a *tiszaluczi* egyház azt a kérelmet terjeszti elő, hogy a jövő év elején építendő leányiskolai tanterem és tanítói lakás költségeinek fedezésére — tekintve, hogy az utóbbi években mintegy 24,000 korona értékű építkezést teljesítettek — 6000 korona törlesztéses kölcsönt vehessenek fel, mivel az egyháztagok jelenben ily nagy teher viselésére képtelenek.

Egyházmegye folyamodók kérvényét visszaadja és utasítja az egyháztanácsot, hogy a kölcsön felvételét szabályszerűleg tárgyalja és e végből az egyháztanács jkvét a közgyűlési határozattal együttesen pótlólag terjessze be, mutassa ki, hogy az évi törlesztéseket mi módon, kivetés útján, vagy minő más alapon kívánja eszközölni. Egyszersmind felhívja egy-

házmegye folyamodó egyházközség figyelmét arra, a körülményre, hogy csupán a tanítói földekre kölcsön nem vehető fel, illetve ez alapon kölcsönhöz nem fog juthatni.

28. Olvastatott *Bartha József* vissi lelkész kérvénye melyben azt terjeszti elő, hogy Szabolcsvármegye tanfelügyelőjével megállapodott a községi iskola felállítására nézve, abban az esetben ha erre az egyházi felsőhatóság jóváhagyását megadja.

E. m. közgyűlés a kérvény érdemleges tárgyalásába nem bocsátkozhatik, mivel az egyháztanácsnak és az egyházi közgyűlésnek ez ügyben hozott határozata betervezve nincs, miért is eme hiányok pótlására utasítja az egyházi elöljáróságot és egyuttal megbizsa az egyházlátogatást is, hogy tanulmányozza ez ügyet és a tavaszi gyűlésre tegyen jelentést.

29. Olvastatott a *czigándi* egyház kérvénye, melyben a lelkészi fizetésnek készpénzre való változtatásának engedélyezését kérelmezi.

Minthogy az ujonnan választott lelkész megválasztása a régi díjlevél alapján történt, folyamodó egyházközség kérvényét az egyházmegyei közgyűlés mint teljesen indokolatlant visszautasítja.

30. *Vitányi Bertalan* ügyész a makkoshotykai felügyelő lelkész és Meczner Gyula főgondnok közt fenforgó ügyben nem adott jelentést.

Nyilvántartásban marad.

31. A *berzéki* iskola építési ügyben.

Közgyűlés az egyházlátogatókat azzal bizsa meg, hogy vonja kérdőre a lelkészt miért nem teljesítette tavaszi gyűlésünk reá vonatkozó határozatát?

32. *Tiszaluczi* egyház nem adott jelentést arról, hogy tavaszi közgyűlés 19. számú határozatának megfelelőleg gondoskodott-e olyan alkalmas helyiségről mely a tanítás céljaira használható addig is míg új iskoláját felépítetteti.

Közgyűlés az iskola építés ügyének rendbenhozásával egyházlátogatókat bizsa meg.

33. A *páczini* iskola államosítása ügyében kiküldött bizottság jelenti, hogy egyházunk érdekeinek biztosítása céljából a szükséges intézkedéseket megtette.

Tudomásul szolgál.

34. A *lukai* egyháznak birtok rendezési ügye, mely egyházmegyei ügyésznek adatott ki

nyilvántartásban marad.

35. A *lukai* iskola építési alapból, építési anyag beszerzésére elköltött s az állami iskola építésekor eladni szándékolt anyagok árából visszatéríteni ígért 1600 korona

a visszafizetésig nyilvántartásban marad.

36. A *leányvári egyház* az iskola építését nem hajtotta végre.

Egyházlátogatás vizsgálja meg miként áll az építkezés ügye s tegyen jelentést.

37. A *szomotori* egyház 200 kor. tanítói nyugdíjhátralék és 977 kor. adóhátralék rendezéséről

egyházlátogatók útján tegyen jelentést tavaszi közgyűlésünkre.

38. Tavaszi közgyűlés 26. számú határozatával kiküldött bizottság jelenti, hogy a *bereczkii* egyház és Kellner Ignác közzölt a göcspusztai földarabra megkötötte az adás-vételi szerződést.

A beterjesztett adás-vevési szerződést, miután az egyházi felsőbbhatóság az eladást már régen engedélyezte, jóváhagyásával látja el közgyűlésünk, megerősítés végett az egyházkerülethez terjeszti fel.

39. Tavaszi közgyűlésünk 27. számú jelentés tételére vonatkozólag tudomására jött közgyűlésünknek, hogy a *perbenyiki* községi iskolához két róm. kath. tanító lett kinevezve, a ref. iskolának községivé történt átalakulásakor kötött egyezség ellenére.

Felkéri közgyűlés *egyházmegyei gondnok* urat, hogy eszközölje ki miszerint az egyik róm. kath. vallásu tanító ref. vallásu tanítóval cseréltessek fel.

40. Olvastatott *Gönczy Bertalan* kistárkányi tanító kérvénye, melyben azt panaszolja, hogy a lelkész változás ideje alatt

harmadfél hónapig végezte az isteni tiszteletet, ellátta a lelkész választó küldöttségét az urvacsorát kiszolgáltató s. lelkészeket. ünnepi diákot, de az egyház presbyteriuma szolgálatai és kiadásai megtérítésére semmi díjazást nem hajlandó adni.

Egyházmegyei közgyűlés utasítja a tárkányi egyház presbyteriumát, hogy a lelkészi fizetésnek a jelzett időre az egyházat illető 267 koronából Gönczy Bertalannak a helyettesítés díjazására és felmerülő kiadásainak megtérítésére 100 (szász) koronát köteles kifizetni.

41. A taktaszadai lelkésznek a „Csillag“ tanyai a harkányi lelkésznek a „Jajhalom“ tanyai iskolában teljesített vallástani szolgálatai, illetve az ily alkalmakkor felmerülő fuvarköltiségek megtérítésének kieszközlésére

közgyűlésünk *egyházmegyei gondnok* urat kéri fel.

42. *Bodrogolaszi* egyház beterjeszti Grünfeld Borek bodrogalászi lakossal kötött adásvevési szerződését, mely szerint a sárospataki 2466. sz. tjkvben 2238/2. 2240/2. 2245/2. 2248/2. h. r. szám alatt jegyett 2 kat. hold 1161 □-öl területű ingatlan 1421 korona vételárért megveszi Grünfeld Borektól, a lelkész által haszonélvezet földek kiegészítése végett.

E. m. közgyűlés — a vétel előnyös voltára való tekintetből az adásvételi ügyletet jóváhagyja, a bemutatott okmányokat az egyházkerületi közgyűléshez terjeszti fel megerősítés céljából.

43. A számvevőség szervezésére vonatkozólag a közgyűlés elhatározta :

hogy arra való tekintettel mert 1904-ik törvény minden működő bizottság alakítása, szervezése és fentartása tekintetében rendelkezéseket tartalmaz. nem látja szükségét annak, hogy még külön rendszabályok is alkalmaztassanak ; azonban a hivataloskodás idejére nézve határozatilag megállapítja, hogy a számvevőszék tagjait tíz évenként az általános tisztujtással együttesen választja meg ; a most működésben levő számvevőszéki tagok *Hézsér Emil, Olbey János, Bá-*

lint Dezső, Farkas Lajos, Olajos Pál működési határ-idejét a legközelebbi tisztújítás határnapjáig állapítja meg.

44. Egyházmegyei papi főjegyző megkérdi az e. megyei közgyűlést, hogy a tavaszi gyűlés 86. számú határozatát fenntartja-e? vagy megvárja azt, hogy az egyházkerület a tanítói és iskolai földeknek és alapoknak milyen átíratási módozatát fogja ajánlani?

Az egyházkerület e tárgyban teendő intézkedése bevárandó.

45. A *tarcsali* kántor-tanítói díjlevelet az e. kerület s vissza küldötte mivel az nem volt egyházmegyei megerősítéssel ellátva.

Tavaszi gyűlésünk 69. szám alatti jegyzőkönyvében már jóvá hagyta ugyan ezt a díjlevelet, de mivel akkor csak egy példányban volt beterjesztve, a jóváhagyási záradékkal nem láttatott el ezen hiány mostani gyűlésünkben pótoltatott.

46. *Hernádkaki* új temető telekkönyvi átíratására a lelkész felelősség terhe alatt köteleztetett.

Jelentés szerint a telekkönyvi rendezés megtörtént.

47. *Királyhelmecki* egyház arra utasítatott, hogy az 1^{1/2} öl fát a lelkész részére szolgáltassa ki s a lelkész lak kerítéseit hozassa rendbe.

Esperes jelenti, hogy a fát a lelkész megkapta, a kerítés rendbehozására igyekeznek.

48. A „Vilma“ tanyai ref. vallású gyermekek vallás tanítási ügyének elintézésére *Szánthó István* kéretett fel.

Jelentés nem érkezvén ezen ügy nyilvántartásban marad.

49. *Kertész István* b. halászi lelkész köteleztetett, hogy a kerületi gyámártól illető járulékát őszi gyűlésünkig fizesse be a pénztárba.

Egyházlátogatók megbizatnak ez ügy rendbehozatalával.

50. A m.-hotykai egyház többrendbeli ügyeinek elintézésére *Bálint Dezső* és *Buza János* küldettek ki.

Kiküldött bizottság jelenti, hogy Meczner Gyula főgondnok ur mihelyt ideje engedni fogja az ügyek rendezésére a kiküldött bizottságot fel fogja hívni.

51. A *kisgéresi* egyház alapítványi pénzeinek kimutatásáról szóló számadás rendbehozásával *Ólbej János* bizatott meg.

Jelentés nem érkezvén ezen ügy nyilvántartásba marad.

52. A *b.-zsadányi* egyháznak a b.-olaszi egyházhoz való csatoltatása tárgyában beadott kérvényét azzal a meghagyással adta vissza az e. megye, hogy ez ügyben elsősorban a b.-olaszi egyházzal bocsátkozzék tárgyalásba.

Jelentés tétetett arról, hogy a b.-olaszi egyház ez ellen kifogást nem emel, csak a lelkész szolgálati díjának megállapítására nézve nincs még megkötvé az egyezség.

53. A *leleszi* templomhely adásvevési szerződése a lukai lelkész jelentése szerint Szalay László e. ker. főjegyzőnél maradt.

Papi főjegyző megbizatik, hogy ez ügy érdekében járjon el.

54. A *bodrogkereszturi* lelkészi fizetés helyesbitésének ügyében Bálint Dezső kéretett fel a további eljárásra.

Bálint Dezső jelenti, hogy a helyesbités tárgyában szükséges intézkedéseket megtette.

55. A *csobaji* egyház 1905. évi templomépitési számadásának eredeti nyugtáin nem mutatta be, miért is tavaszi gyűlésünk arra utasította, hogy őszi gyűlésig ezen ügyet rendezze.

Járasi számvevő jelenti, hogy a betérjesztett eredeti nyugták igazolták 9758 k. 48 fill. kifizetését.

56. *Taktakenéz* utasított arra, hogy a papi lak építéséhez haladéktalanul kezdjenek hozzá.

Esperes jelenti, hogy az építkezés kezdetét vette. Az építés felügyeletével e. megye részéről *Zitás István* t.-szadai lelkész bizatott meg.

57. A *bereczkii* egyház négy évi magtári számadásának megvizsgálására Bálint Dezső és Meczner András küldetett ki.

A bizottság jelenti, hogy a számadásokat átvizsgálták, azokat minden tekintetben teljesen rendben találták.

58. E. megyénk tavaszi gyűlésében elhatározta, hogy megkeresi a sárospataki ref. egyházat miszerint az e. megyei levéltár részére sziveskedjék helyet engedni és kimutatni a templomban.

Bálint Dezső jelenti, hogy az egyháztanács szives készséggel helyet ad a levéltár részére, mely jelentést midőn hálás köszönettel veszi tudomásul az e. megyei közgyűlés; felkéri *Bálint Dezső*, *Meczner András* és *Buza János* tanácsbirákat, hogy a levéltár áthelyezése érdekében szükséges intézkedéseket megtenni sziveskedjenek, egyuttal felkéri *Maklár Papp Miklós* nyug. tanár urat, hogy a levéltár kezelését elvállalni sziveskedjék.

59. A *kistárkányi* egyház heterjeszti az ujonnan kiállított kántor-tanítói díjlevelet kéri annak megerősítését.

Miután az új díjlevél és az 1896-ban megerősített díjlevél közt lényegesebb eltérés van amennyiben az új díjlevelekben 100 koronával kevesebb tandíj van feltüntetve és két öl tűzifának kiszolgáltatása egészen kihagyatott a díjleveleket az egyházmegye közgyűlése nem erősíthette meg.

60. Az 1904—7. zsinati törvény VII. szakasza a református egyház lelkészi karának egy régi óhajtasát valósította meg a nyugdíj törvény megalakítása által. Egy régi, fájó sebet kíván orvosolni, ánde oly eszközökkel, melyek a lelkészi kar legnagyobb részére csaknem elviselhetetlen terheket ró; és több oly módozatok mellett melyek érzékenyen érintik — a nagy áldozatok meghozatala daczára is — a lelkészeket.

A 23% alap járulék mellett rendkívüli tehernek tartjuk azt, hogy a régibb lelkészek 65 éves korukig kényszerítettnek arra, hogy hivataloskodásuk összes idejére visszamenőleg kötelesek az évi 1¹/₂%-os járulékot kamataival együtt befizetni. Még súlyosabb megterheltség az, hogy azon lelkészek akik az

évek hosszú során át 1000—1200 koronás lelkészi állomásokon tengődtek és most néhány év alatt kedvezőbb állásba jutottak olyan összeg után fizessék az illetéket és annak kamatait, melynek csakis pár év óta vannak tényleg birtokában. Tehát egy valóságban nem létezett, képzelt jövedelem után. Minden nyugdíj intézetnél a valóságos törzsfizetés után kell fizetni alapdíjat és évi járulékot, fizetés emelés alkalmával csak a fizetési különbözet van megterhelve alapdíjjal és pedig a felemelt fizetés élvezetétől kezdődőleg és nem visszamenőleg szolgálat idejének megkezdésétől.

Aggályokat keltő a nyugdíjtörvény egy némely szakaszának homályos intézkedése, így a 19. §. méltánytalanságnak tűnik fel az özvegyekkel szemben az esetleges hátralékok befizetésével követett eljárás. Bár ezen szakasz az özvegyek és árvák el látásáról szól, mindamellett sokan abban a véleményben vannak, hogy a lelkész özvegyek kötelesek férjöknek 1908—1913. között esetleg bekövetkező halála alkalmával a még hátralékba levő nyugdíj-intézeti járulékot megfizetni holott már férjök életében meg volt a jogcímük az özvegy árva gyámügyi segélyre a korábbi gyámügyi befizetések alapján. Ez már megszerzett jog elvétele volna; valószínű ugyan, hogy ezen szakasz kizárólag csak az özvegy-árvatári járulékokra vonatkozik, de mivel a nyugdíj és gyámintézet egy szerves egész gyanánt van összefoglalva a VII-ik törvénycikkben ezen szakasznak az említett módon való értelmezése nincsen kizárva.

Ugy látszik továbbá mintha a lelkész által befizetett nyugdíj járulék az özvegyek és árvákra nézve teljes egészében elveszne, akár 10, akár 40 éven át tett eleget a lelkész fizetési kötelezettségének.

Méltánytalanság nyer kifejezést a 17. §-ban, mely a végkielégítésről intézkedik, mert ha valaki tíz éven belül — saját hibáján kívül — hivatalképtelenné válik a szó teljes értelmében holtá napjáig koldusbotra van kárhozthatva.

Nem tarjuk az igazsággal összeférőnek, hogy a nyugdíj járulékok megállapítása a kongruában részesülő papoknak nem a mostani hivatalosan megállapított törzsfizetések alapján, hanem

az 1894-ben kiállított „Jelentő ivék“ adatai és az azóta folyósított fizetés kiegészítési pótlék kombinálásával történik, így áll elő az az anomália, hogy az 1600 koronás fizetéssel bíró lelkészek egy jelentékeny része 2000 sőt magasabb törzsfizetés után alapdíj és évi járulékokkal lesznek megróva; veszélyesnek is látjuk ezt az eljárást abból a szempontból is, hogy ha bekövetkeznék a lelkészi fizetéseknek 2400 koronáig való kiegészítése, vajjon nem lenne-e jogosított az állam bekérni a convettól a legutóbb, vagyis 1907. évben megállapított hivatalos adatokat a lelkészi fizetések további kiegészítésének megállapítása céljából. Nem is kellene ezen eljárását indokolnia csak azzal, hogy időnyerés céljából nem akarja újból a hosszadalmas eljárással összekötött hivatalos felvételeket eszközölni, hanem megelégszik a nyugdíj intézet felállítására érdekében végzett e tárgyú munkálatok adataival.

A nyugdíj járulékok kiszámításánál meg vagyunk győződve, hogy a legnagyobb körültekintéssel jártak el, azonban valószínűnek látszik, hogy úgy az átlagos életkor mint a nyugdíj jogosultság megállapításánál azon adatok szolgáltak számítási alapul, melyek az élethbiztosító társaságok rendelkezésére állottak, már pedig a lelkészek az emberiség nagy átlagába sem életkor, sem a nyugdíj kihasználása tekintetében nem sorozhatók be.

A lelkészek a statisztika szerint az életkor magasságának tekintetében a legkedvezőbb helyzetben vannak a többi különböző foglalkozást űző emberek között, mégis a 65 illetve 70 évet — amikor a nyugdíj jogosultság kezdődik — a lelkészeknek alig 10 százaléka éri meg; a 65 év alatti munkaképtelenek száma 4—5%-ra tehető. És hogyha még ehhez vesszük azon körülményt, hogy a tényleges és a névleges lelkészi fizetés közt — különösen ha az illető gazdálkodással foglalkozik — mindig van néhány száz korona különbözet a haszonélvező javára, ha meggondoljuk, hogy a nyugdíjazott elesik a lakás használati jogától, bátran állíthatjuk, hogy még a nyugdíj jogosultak közül is sokan nem fogják igénybe venni eme jogukat, hanem amíg a testi és lelki gyöngeség nyomasztó súlyával reá-

jük nem nehezedik, végezik hivatalos teendőiket a nekik adott öröknek mértéke szerint. Amiből önként következik, hogy csakis az a 10 legfeljebb 15% fogja kibaszni nyugdíj jogosultságát aki idő előtt munkaképtelenné vált, vagy hivataloskodási idejénél fogva elérte a nyugdíj jogosultságot, így tehát a lelkészeknek 85%-a azzal a tudattal fogja fizetni a reá kivetett súlyos terheket: hogy néhány lelkésztársán segít a nyugdíjalap; de a saját családja csak abban az esetben juthatna valami végkielégítéshez, ha ő az ötödik, illetve a tizedik évjáradék befizetése után meghalna, míg ellenben ha 20—30 éven át teljesítette fizetési kötelezettségét az egész befizetett összeg családjára nézve elveszett.

Mind eme aggályok mérlegelése után egyházmegyénk a következő határozati javaslatot terjeszti elő:

1. Mondja ki a Főtiszt. egyházmegyei közgyűlés, hogy az egyház törvények VII-ik szakaszának végrehajtása mindaddig felfüggesztendő míg a lelkészi tözs-fizetés 2400 koronáig — az 1848-ik XX. t.-cz. értelmében s szellemének megfelelőleg — kiegészítve nem leend.

2. Kéressék meg a Méltóságos Konvent, hogy fenti aggályaink figyelembe vételével a nyugdíj törvény revízióját mielőbb hajtsa végre s új alapokon és elveken készítendő munkálatát az elnapolt s újból összehívandó zsinat által erősítse meg.

61. Olvastatott az alsózempléni ref. egyházmegye tanügyi bizottsági ülésének 1907. aug. 28-án kelt jegyzőkönyve.

Elnökök: Bálint Dezső és Buza János. Jelenvoltak: Maklár P. Miklós, Hoólossy Béla, Gecse Lajos, Kertész István, Pósa Péter, Papp István, Danyi József iskolalátogató lelkészek, ez utóbbi ugyis mint helyettesített jegyző — s többen az egyházmegyei gyűlés tagjai közül.

1. Lelkész elnök a gyűlést megnyitván, a tanügyi bizottság ujonnan választott világi elnökét Buza Jánost melegen üdvözöli s őt a bizottság szeretetteljes jóindulatába ajánlja.

Buza János világi elnök helyét elfoglalja s székfoglaló be-

szédében utal azokra a feladatokra, melyek a megváltozott viszonyok között tanügyi bizottságunkra várnak; egyuttal kifejezést is ad azoknak az aggodalmaknak, melyeket az államszegélyek egyre fokozódó nagyobb mértékű igénybevételével iskoláink és tanítóink önállóságának veszélyeztetése tekintetében lát. Mint a tanügynek régi harcosa szolgálatát e téren is szíves készséggel ajánlja fel.

2. Lelkész elnök a lefolyt 1906—7-ik isk. évről szóló terjedelmes részletekre kiterjedő jelentését olvassa fel. A beadott látogatási ívek s jegyzőkönyvek alapján összeállított jelentést tanügyi bizottság tudomásul veszi s annak statisztikai részét, közérdekű, intézkedést igénylő pontjait jegyzőkönyvbe igatja a következőkben:

Egyházmegyénk összes lélekszáma 53,327; 8106-al több mint 10 évvel, de 223-al kevesebb, mint egy évvel ezelőtt.

Iskolaköteles 6—12 évig 3515 fii, 3362 nő; összesen 6877; 1696-al több mint 10 évvel-, de 140-el kevesebb, mint egy évvel ezelőtt. Itt is, mint a lélekszámnál a csökkenésnek oka az óriási mérvet öltött kivándorlás.

Saját iskolánkba jár:	2854	fi,	2681	nő	ösz.	5535
Róm. kath isk.	32	„	40	„	„	72
Ág. ev.	4	„	1	„	„	5
Izraelita	4	„	—	„	„	4
Közs. áll.	298	„	270	„	„	568

Összesen jár tehát: 3192 fi 2992 nő ösz. 6184

1638-a több mint 10 évvel-, de 212-vel kevesebb mint egy évvel előzőleg. Annyi, mint a tankötelesek 89⁰/₀, nem járt iskolába 327 fi, 366 nő, összesen 693. Annyi, mint a tankötelesek 11⁰/₀-a.

Isméltő iskolaköteles 12—15 évig 1372 fi, 1316 nő, összesen 2688. Ebből jár:

Saját iskolánkba	792	fi,	790	nő,	összesen	1582
Polgári	28	„	18	„	„	46
Iparos	60	„	—	„	„	60
Gimnáziumba	76	„	—	„	„	76

Összesen: 956 fi 808 nő 1764

annyi mint a tankötelesek 65⁰/₀; nem részesül az ismétlő tankötelesek közül oktatásban 924; tehát 35⁰/₀-a.

Más vallásfelekezetű járt hozzánk:

Róm- és gör. kath. 209 fi, 176 nő, összesen 385

Ág. ev. és izráel 185 „ 128 „ „ 213

---

294 „ 304 „ „ 598

Egyházmegyénkben van okleveles tanító 71 férfi, 10 nő, összesen 81, lelkésztanító 3, oklevél nélküli 4. Tanítóilak jó 70-, rossz 11 helyen. Az iskolák közül VI. osztályu 39, V. o. 18, III—IV. o. 12. Tanterem törvényszerű 65, nem törvényszerű 18 helyen; kellően felszerelt 24, hiányosan 59.

Egyházmegyénk összes iskoláiban a tanítás egyházkerületünk tanterve, utasítása szerint s annak szellemében teljesítelik, A vallás s ének tanításra kiváló gond fordítatik nemcsak a felekezeti, hanem a községi s állami iskolákban is kivéve a bodrogszentesit, melynek tanítója Burai István, kinek iskolája még a gyenge osztályzatot is alig érdemli meg.

Az egyes iskolák következő osztályzatot érdemeltek ki: *Kitünő* Semjén Ricse fi, Czigánd IV—VI. oszt. fi, Karád I. oszt., Erdőbenye III—IV. o. O-Liszka III—VI. o. Viss. Karos, Pthrügy, T.-Ladány, I—II. o., Tokaj, Csobaj, Tarczal, (Gehl. isk.) Báj, M.-Zombor, Mád, Tállya, Szerencs, Alsódobsza mind a négy, Vámosujfalu (lány) 30.

Dicséretes: Czigánd I. leány, Czigánd III—IV., Karád IV—VI. o., B.-Sára, O-Liszka I—II. o., Erdőbenye I—II. o., Kenézlő, Vajdácaska, Nagykövesd, Karcsa, Tarczal, II.—V. — VI., Ond, Monok, Magyaszó I. o., Megyaszó II—V o., Legyesbénye, T.-Harkány kisiskola, Ág-Csernő, Kis-Tárkány, Agárd, Örös N.-Géres, Berzék, Tisza-Lucz mindkettő, Sajókesznyéten III—VI. o., Hernádnémeti mindkettő 27.

Jó: Karád II—III. o., Czigánd I. fi., Lácza, Ricsé III—IV., Kis-Kövesd, T.-Ladány III—VI. Véke, H.-Kak 8.

Elégséges: Erdőhorváti, Tolesva, Szomotor, Páczin, T.-Kenéz, Tarczal I. o., Golop, Ujcsanálás, Sóstófalva, Megyaszó II., V. leány, N.-Rozvágy, Királyhelmezc 12.

Gyenge: A bodrogszentesi.

3. Szentesen a vallás és énektanítás elhanyagoltatik, miért is bizottság Burai István tanítót megrovásban részesíti.

4. Több iskoláról kedvezőtlen jelentést tesznek a látogatók, minek azonban az osztályzás nem felel meg.

Utasítsassék az iskolalátogatóság, hogy az osztályozásnál szigoruan járjon el.

5. Nagy elismeréssel emlékszik meg elnök Mura Györgyné tállyai urnőről. Ki az általa építetett iskola felszerelésére ujjolag 1000 koronát adományozott.

Tanügyi bizottságunk a midőn az áldozatkész-ségéről ismert urnőnek hálás köszönetét fejezi ki, a tállyai iskola felvirágoztatása körüli érdemeit jegyző-könyvében örökíti meg.

6. Leltár és iskolai értesítő könyvecske több helyen nincs.

Szigoruan utasítatnak a tanítók az iskolai leltárak pontos elkészítésére s az értesítő könyvecskeknek a gyermekek általi megvételére.

7. Kistárkányban, Nagy-Rozványon, Királyhelmecezen nem csak az egyházkerület által előirt tankönyvek használtatnak.

Felkérjük a nt. egyházmegyei hatóságot, hogy egyházkerületünk szabályrendeletének szerezzen érvényt s nevezett egyházakat pénzbírságban marasztalja el.

8. Erdőhorvátiban 3 más vallásu iskolába járó növendékünk nem részesült hitoktatásba.

Tanügyi bizottságunk felhívja a lelkészt, mint az iskolaszék elnökét, hogyha talán jövőre is volnának más iskolába járó növendékeink; azokat hitoktatás céljából a megfelelő órákban rendeltesse fel saját iskolánkba.

9. Lácán 109 iskolás gyermekből 22 volt jelen a vizsgán.

Tanítója megrovásban részesítettik.

10. Lelkész elnök jelenti, miszerint az évenkénti segélyből összegyűjtött betéti könyvre helyezett könyvtárialap, kamatjaival együtt körülbelöl 400 koronát tesz; kérdi bizottságot: nem látja e idejét, hogy fenti összeg céljára fordítsassék.

Bizottság az elnökség mellett Maklár P. Miklós s Hodossy Béla tagokat bizta meg, hogy a rendelkezésre álló összegben gyermekek számára való olvasókönyveket szerezzenek be s azokat legjobb belátásuk szerint osszák szét egyházmegyénk iskolái között.

11. Lelkész elnök jelenti, hogy a tállyai és sárospataki tanítói körök által felvetett általános megyei ref. tanítói egyesület eszméjének elbírálására felhívta az összes tanítói köröket s a tanítóikörök egybehangzóan az általános ref. tanítói egyesület létesítése mellett nyilatkoztak.

Tanügyi bizottságunk az egyesület szervezésével lelkész-elnököt bizta meg, jelentését a tavaszi e. megyei gyűlésre bevarja.

12. A „Harangod vidéke“ tanítók abbeli törekvése, melyszerint egy egyházmegyei tanügyi lapot szándékoznak indítani.

Mint széptörekvésű mozgalom, örvendetes tudomásul vétetik.

13. Abból az alkalomból, hogy Beregszász István Zemplén vármegye tanfelügyelője királyi tanácsosi czimmal tüntette ki

tanügyi bizottságunk is kifejezést ad a maga öszinte örömeinek, mert nevezett férfiuban egy terhes, odaadó lelkes munkásság nyerte meg kiérdemelt jutalmazását.

14. Tanügyi bizottság egyházkerületünk ama rendeletének, melyszerint készítették jelentés 1. *Az iskolázatlanság* 2. *Az iskolák színvonala alábbszállásának okairól*, akként kíván eleget tenni miszerint

e két kérdést a sárospataki tanítói körben pályatételül tüzi ki s egyszersmind megbizta Geese Lajos és Pósa Péter bizottsági tagokat e kérdések tüzetes tanulmányozásával s véleményüknek a tavaszi egyházmegyei gyűlésig leendő beadásával.

15. Lelkész-elnök indítványozza, hogy az iskolalátogatók a tanügyi bizottsági ülés alkalmával 10 kor. napidijban részesíttessenek.

Tanügyi bizottság, tekintettel arra, hogy iskolalátogatók a csekély fuvardíjjal nincsenek kárpótolva azért a fáradozásért s költségeikért, melyet tanügyünk érdekében a nyári vizsgák alkalmával teljesítenek; méltányosnak tartja, hogy legalább a bizottsági ülések alkalmával díjaztassanak, illetőleg költségük fedezve legyenek s ezen díjnak folyósítását már a jelen alkalommal kéri.

16. Körlátogató küldöttségek: Sárospataki k. Bartha József, Gagyai Károly. O-Liszkai: Kertész István, Konkoly Károly. Czigándi: Horkay Barna, Négyessy János. Megyaszó: Gecse Lajos, Csizy Gedeon. Tokaj: Kun Zoltán, Tóth Károly. Szerencs: Danyi József, Szily József. Gesztely: Kenyeressy Árpád, Jakab Antal. Kiskövesd: Pósa Péter, Miskolczy Ödön. Lelesz: Papp István, Bodnár Kálmán. Szentes: Pecsnye András, Nagy Kálmán.

Közgyűlésünk a tanügyi bizottság jelentését tudomásul veszi, az abban foglalt ajánlatokat határozati erőre emeli.

62. Tárgyaltattak a tökesegély és közalapi segély megnyerése érdekében beadott kérvények:

Tökesegélyt kérnek:

1. *Semjén* 18,000 koronát kér összes egyházi épületeinek felépítésére. Költségelőirányzat 20,000 kor. önerejéből előállít 2000 kort $1\frac{1}{2}\%$ -os törlesztési hányadot az egyház fedezi.

2. *Vámosujfalu* 6000 korona tökesegélyt kér, templom építési költségekre. Költségvetése 16,000 korona, önerejéből előállít 10,000 koronát, $1\frac{1}{2}\%$ -ot törlesztési hányadot az egyház fizeti.

3. *Nagygyéres*. Iskola építéséből származó adóságának törlesztésére 10,000 koronát kér. Az egyház fizeti az $\frac{1}{2}\%$ -ot törlesztési hányadot.

4. *Nagyrozságy* építkezésből eredt adóságának törlesztésére kér 4600 koronát, $1\frac{1}{2}\%$ -ot törlesztéses hányadot az egyház fizeti.

5. *Tiszaladány* építkezésből származó adóság törlesztésére kér

3200 koronát, $1\frac{1}{2}\%$ -ot törlesztési hányadott az egyház vállalja magára.

6. *Kiskövesd* templomépítéséből származó adóságra törlesztésére kér 10,000 koronát $2\frac{1}{2}\%$ -ot az egyház fog fedezni.

7. *Ricse*. Építkezésből származó adóság törlesztésére kér 8000 koronát. A törlesztési $1\frac{1}{2}\%$ -ot az egyházközség fizeti.

Közalapi segílyt kérnek :

1. *Szomotor* építkezésből származó terhek törlesztésére kér 1528 horonát. Mint nagyon elszegényedett egyház 1200 korona segílyre ajánltatik.

2. *Erdőhorváti* templom építési költségek fedezésére kér 3700 koronát. Mint nagyon szegény s csekély népességű egyház 3700 koronára ajánltatik.

3. *Taktakenézi* egyház, lelkészlak építési költségeinek fedezésére 2536 koronát kér. Legnagyobb részben vagyontalan és szegény cselédekből álló egyháztagnak tartják fenn ezt a kis egyházat mint ilyent 2536 koronára szívesen ajánljuk.

63. Tavaszi e. kerületi közgyűlésünk 75. sz. a. jegyzett pontjában felhívta az egyházmegyét, hogy az egyházlátogatásnak a most gyakorlatban lévönél kedvezőbb és alkalmasabb időszakra való áttétele tárgyában kifejezendő jól megokolt véleményeiket öszi e. ker. közgyűléshez terjesszék fel.

E. m. közgyűlésünk semmi előnyös okot nem lát arra nézve, hogy az egyházlátogatásnak a téli időszakban való elvégezése továbbra is fentartassék annyival is inkább, mivel az e. ker. tanügyi szabályrendelet — nagyon helyesen — eltörölte az egyházlátogatás alkalmával tartatni szokott vizsgákat, de másrésről a célszerűségi szempontok is követelik hogy, ezen hagyományon alapuló megszokással szakítani kell, mert a tél szakában gyakori kellemetlen időjáráson kívül, az egyházlátogatókat váró egész télen fűtetlen állapotban levő egy-két nap alatt be nem fűthető szobák az egyházlátogatást végző nem épen fiatal lelkészek egészségi állapotát a legnagyobb mértékben veszélyeztetik; e mellett az egyházak érdeke is azt ki-

vánná, hogy az egyháznak mindenféle ügyei a lehető legalaposabb vizsgálat tárgyaivá tétessenek, ami pedig a hosszú tavaszi napokon sokkal inkább végrehajtható mint a téli napok folyamán, miért is az egyházlátogatást május havára kívánjuk áthelyezni. A ker. gyűlések idejének megváltoztatásáról és áthelyezéséről az e. kőr. közgyűlés ezen rendelkezésnek megfelelőleg gondoskodjék.

64. Egyházlátogatókul kiküldettek :

A *szentesi* járásba Zombory Godó tanácsbíró, Czike Ferencz lelkész. *Czigándi* járásba Ölbey János tanácsbíró. ifj. Keresztury József lelkész. *Sárospataki* járásba Olajos Pál aljegyző, Kenyeressy Árpád lelkész. *Tállyai* járásba Hézsér Emil főjegyző, Kiss Miklós lelkész. *Megyaszói* járásba Bálint Dezső tanácsbíró Bartha József lelkész.

65. Mindezen jegyzőkönyvi pontok felolvastatván hitelesítették.

I.

Közigazgatási bírósági ügyek.

Az alsózempléni ref. egyházmegye közigazgatási bíróságának
1907. évi augusztus 29. napján Sárospatakon tartott üléséről
felvett

JEGYZŐKÖNYV.

Jelenvoltak: Gecsey Péter papi tanácsbíró és Meczner Béla e. m. gondnok elnöklete alatt Kónya Endre, Balint Dezső papi, Kóczán Miklós, Meczner András, Debreczeni Bertalan, Buza János és Nagy Barna világi tanácsbírák; dr. Kovács Gábor vil. főjegyző előadó és jegyző.

Tárgy: a nagygéresi lelkész és tanító fa-fizetési ügye.

A felek részéről megjelent: ifj. Keresztury József lelkész, ifj. Györi Ferencz gondnok, Fözö László és Pál József egyház-tanácsosok.

Egyházi elnök a nyilvános ülést a tárgyalandó ügy megnevezésével megnyitja és föl hívja előadót panasztárgyát képező ügy ismertetésére.

Előadó felolvassa panaszló ifj. Keresztury József nagygéresi lelkész panasz kérvényét, melynek tartalma lényegileg az, hogy miután a nagygéresi egyháztanács, a lelkésznek és tanítónak az 1907/8 évi fájárandóságát sem természetben, sem pedig a fának folyó árát készpénzben kiszolgáltalni nem akarja. kéri, hogy a díjlevélben biztosított 15 öl fának haladéktalanul leendő kiszolgáltatására az egyházközség köteleztessék.

A bíróság a felek kölcsönös meghallgatása után visszavonult és zárt ülésben, beható tanácskozás után egyhangulag meghozta és a világi elnök nyilvános ülésben az indokolás lényeges tartalmának előadásával kihirdette a következő

ítéletet:

Az alsózempléni ref. egyházmegye közigazgatási bírósága panaszló kérelmének helyt ad és kötelezi a nagygéresi ref. egyházközséget, hogy az 1907/8. évre, fajárandóság czimén lelkésznek 10 (tiz) és tanítónak 5 (öt) öl fát természetben kiszolgáltatva 30 nap alatt, különbeni végrehajtás terhével bocsásson rendelkezésére.

Indokolás.

Íj. Kereszturi József lelkész panasz kérvényében azt adta elő, hogy 1897-ben, midőn elfoglalta a nagygéresi lelkészi állását, akkori gondnok a presbyteri gyűlésen kérdést intézett hozzá és a tanítóhoz is, hogy az 1897/8. évi járandóságukat, mely a lelkész részére 10, a tanító részére 5 ölben van a díjlevelekben megállapítva, természetben, avagy pedig pénzürtékben kívánják-e kivenni? Lelkész és tanító ekkor arra kérték az egyháztanácsot, hogy ne természetben, hanem készpénzben fizesse ki az egyház részökre a fajárandóságot. A pénzübeni megváltás alapjául az szolgált, hogy akkor a községhez közel fekvő szent máriai erdőn 12 koronáért lehetett a tölgyfát ölenként vásárolni és egy ölnök hazafuvarozása 4 koronába került eként egy öl fa, fuvarral együtt 16 korona értéket képviselt, ennek megfelelőleg tehát a lelkész részére 10 öl fának 160 korona, a tanító részére pedig 5 öl fának 80 korona értékét kérték folyósítani. Ezt akkor az egyháztanács elfogadta és azóta egész a folyó évig, mindig készpénzben és a fenti értékekben szolgáltatta ki kölcsönös és hallgatólagos beleegyezés folytán lelkész és tanító részére a fajárandóságot, mert a fa értéke és ára ezenközben változást nem szenvedett. Történt azonban, hogy a közeli szentmáriai erdőn a fa elfogyott, a mely a fa árát egyszerre 12 koronáról 22 koronára szökkentette fel ölenként, a fuvar pedig 4 koronáról 12 koronára szökkött, vagyis a fa ára ölenként 16 koronáról 34 koronára emelkedett. Ehezképest tehát lelkész és tanító figyelemmel a nagy áremelkedésre

kérték az egyháztanácsot, hogy a folyó 1907/8. évi fajárandóságukat vagy természetben, vagy pedig a most megfelelő pénzértékben szolgáltatassa ki az egyház részükre. A presbyterium azonban ezt a kérelmüket megtagadta és csupán 16 korona értékben akarja továbbra is megváltani a fajárandóságot ölenként. Minthogy pedig ők ezt a változott viszonyokra való tekintettel el nem fogadhatják, kérték, hogy az egyház, a díjlevélben biztosított 15 öl fának haladéktalan kiszolgáltatására köteleztessék.

A tárgyaláson felek ragaszkodtak saját álláspontjaikhoz és az egyházközség részéről megjelent ifj. Györy Ferencz gondnok kifejtette, hogy a lelkész és tanító részére azért nem köteles az egyház sem természetben, sem pedig 16 koronánál magasabb értékben pénzben fizetni a fajárandóságot, mert 1897-ben panaszló lelkészszel, megválasztásakor egyszer s mindenkorra állapodtak meg a 16 korona váltságösszegben.

Ifj. Keresztury József gondnok, az előadását megtagadta és hivatkozik az 1897. évi presbyteri határozatra, a hol kifejezetten csakis az 1907/8. évi fajárandóság megváltásáról van szó. Hogy azonban 9 éven át folyton a fentirt összegel fizette az egyház és azt ők elfogadták, oka csak az, hogy a fa ára és fuvarja azóta nem változott.

A felek között nem vitás, hogy a díjlevél szerint a fajárandóság lelkész részére 10, tanító részére pedig 5 ölet tesz ki. Az a körülmény sem vitás, hogy 1897. évtől fogva a fa árában változás nem történt és csakis most, midőn a szentmáriai erdőn a fa elfogyott, szökkent fel ily magasra a fa ára.

A bíróság ezekre való figyelemmel és tekintettel arra, hogy ifj. Keresztury József lelkész tagadásával szemben, ifj. Györy Ferencz gondnok azt az állítását, hogy az egyház, lelkészével egyszer s mindenkorra állapodott volna meg a 16 kor. ölenkénti váltságösszegben, mivel sem tudta igazolni, de ennek a hiv. presbyteri határozat is ellentmondani látszik; az a körülmény pedig, hogy 9 év óta mindig egyforma összeget fizettek és illetve fogadtak el lelkész és tanító, egymagában annal kevésbé sem érv a nevezett behivatalnokok ellen, mert gondnok

és presbyter társai maguk is, beismerték, hogy a fa áraban 9 év óta változás nem csak most történt: panaszló kérelmének helyt adni és a nagygéresi ref. egyházközséget az ítélet rendelkező részében foglalt fajárandóság természetbeni kiszolgáltatására azért is kötelezni kellett, mert a díjlevél szerint az, ily értelemben fizetendő lelkész és tanító részére.

Kelt mint fent.

Gecsey Péter

papi tanácsbíró,
h. egyh. elnök.

Meczner Béla

e. m. gondnok,
vil. elnök.

Kovács Gábor

vil. főjegyző,
a bíróság jegyzője.

II.

Időszaki tanács megalakulása.

Jelen vannak: Gecsey Péter papi tanácsbíró és Meczner Béla e. m. gondnok elnöklete alatt; Kónya Endre, Bálint Dezső papi, Kóczán Miklós, Meczner András, Debreczeni Bertalan, Buza János, Nagy Barna világi tanácsbírák; Hézszer Emil papi főjegyző, mint a bíróság jegyzője.

Elnökség felhívja a bíróságot, hogy miután az időszaki bíróság egy évig terjedő megbízatása lejárt, gondoskodjék a bíróság újból való megalkotásáról.

Időszaki bíróság tagjaiul megválasztottak:

Rendes tagokul: Gecsey Péter és Bálint Dezső papi; Meczner András világi rendes; Ölbey János papi pót; Buza János, Debreczeni Bertalan világi pótbírák.

Kelt mint fent.

Gecsey Péter

tanácsbíró,
papi elnök.

Meczner Béla

e. m. gondnok,
világi elnök.

Hézszer Emil

papi főjegyző,
mint bírósági jegyző.

Tartalom mutató.

I. Közgyűlési ügyek.

1. Gyűlés megnyitása.
2. Képviselők igazoltatnak.
3. Páricsy József tanácsbíró emlékezete.
4. Török Andor lelkész megerősítése.
5. Két tanítónő, öt tanító hivatalában megerősített.
6. Egyházkerületi képviselők megválasztottak.
7. Miskolczy Ödön lemond a tanítói képviselőségről helye Matusz Mihályval töltetett be.
8. Közalapi járulékok kezelése Zitás Bertalanra bízott.
9. Lelkeszi nyugdíj bizottságba a tagok megválasztottak.
10. Egyh. ker. adóügyi bizottságba Ölbey János megválasztott.
11. Egyházmegyei adóügyi bizottság tagjai megválasztottak.
12. Tanácsbírók száma kettővel felemelték. A szavazás elrendeltetett.
13. Esperes tegyen jelentést a más iskolába járók megkonfirmálásáról.
14. Az iskolázatlanság megszüntetéséről javaslat készül.
15. A lelkeszi nyugdíj intézetbe az egyházak a 2°-ot fizessék be.
16. Az e. m. tanító képviselők száma ötre emeltetett fel.
17. A tanügyi bizottság tanítókkal való kiegészítése tavaszra marad.
18. A presbyterek száma egyelőre a régi marad.
19. Bizottság küldetett ki szabályrendelet készítésére.
20. A lelkeszi özvegyek ellátására az 1894-iki e. ker. közgyűlés határozata maradjon érvényben a zsinati törvény rendelkezéseinek életbe léptetéséig.
21. Bodrogzsadányba bizottság küldetett ki.
22. A gesztelyi adókvetés megerősített.
23. A sajkókesznyéteni templom építésének ellenőrzésére egy bizottság kéréselt fel.
24. A tanulók a templom látogatására köteleztetnek.
25. Egyházlátogatók az iskolákat is látogassák meg.
26. Séllei András adóját a gondnok tartsa vissza a fizetéséből.
27. Tiszaluczi egyház a felveendő kölcsön ügyét szabályszerűen tárgyalja le.
28. A vissi iskola államosítása ügyében az e. látogatók tegyenek jelentést.
29. A cigándi lelkész díjlevél megváltoztatása nem engedtetett meg.
30. A makkoshotyka vitás ügy nyilvántartásban marad.
31. Egyházlátogatók tegyenek jelentést a berzéki iskola építésének elmaradási okáról.
32. Egyházlátogatók a tiszaluczi iskola építés ügyét rendezzék el.
33. A páczini iskola államosításáról beadott jelentés tudomásul vétetett.
35. A lukai 1600 kor. iskolai alap visszafizetésig nyilvántartásban marad.
36. A leányvári iskola építéséről egyházlátogatók tegyenek jelentést.
37. A szomotori hátrálékokról e. látogatók tegyenek jelentést,
38. A berecki egyház szerződése megerősített.
39. Gondnok felkéréselt, hogy perbenyikre egy ref. vallásu tanítót neveztesen ki.
40. A tárkányi tanítónak 100 koronát fizessenek.
41. Gondnok eszközöljön ki fuvardijat a tanyai vallástanító lelkészek részére.

42. Bodrogolaszi egyház adásvevési szerződése megerősítettett.
43. A számvevőszék tagjai tisztújításkor választatnak.
44. A tanítói földek átíratása függőben marad.
45. A tarczali tanítói díjlevél a kerülethez terjesztett fel.
46. A h.-kaki temető tkvi átíratása tudomásul vétetett.
47. Királyhelmecezi egyház a hátralékos tüzfát a lelkész részére kiszolgáltatta.
48. A „Vilma“ tanyai ref. tanulók vallásos oktatásáról jelentés nem érkezett.
49. Kertész István gyámügyi hátralékának ügyei egyházlátogatók intézik el.
50. A makkoshotycai ügyek nyilvántartásban maradnak.
51. A kispéteri alapítványi pénzekről Ölbey János tegyen jelentést.
52. B.-olaszi nem tesz kifogást b.-zsadány affiliálása ellen.
53. A leleszi templomhely adásvevési szerződésének ügyét papi főjegyző vállalta el.
54. B.-kereszturi lelkészi fizetés kiigazítása folyamatban van.
56. T.-kenézi építkezés felügyeletével Zitás István bízott meg.
57. A bereczkii magtár számadása rendben találtatott.
58. A sárospataki egyház helyet ad az e. megyei levéltárnak, Maklár P. Miklós levéltárosnak kéretett fel.
59. Kistárkányi tanítói díjlevél nem erősítettett meg.
60. Határozati javaslat a lelkészi nyugdíjintézet tárgyában.
61. Tanügyi bizottság jegyzőkönyve.
62. Közalapi segélykérvények.
63. Egyházlátogatás május óra tétessék át.
64. Egyházlátogatók kiküldettek.
65. Jegyzőkönyv hitelesítetett.

II. Birósági ügyek.

- I. Nagygéresi lelkész és tanító fafizetési ügye.
- II. Időszaki tanács megalakítása.

J e g y z e t t é k :

Hézsér Emil papi főjegyző : 1—8, 24, 25, 44—60, 62—65-ig. II. számú birósági jegyzőkönyv.

Olajos Pál papi aljegyző : 30—41.

Dr. Kovács Gábor világi főjegyző : 26—29, 42, 43. I. számú birósági végzés.

Dr. Mitrovics Gyula világi aljegyző ; 9—18.

Lábos Béla világi aljegyző : 19—23.

Danyi József tanügyi biz. jegyző 61.

Betűrendes névmutató.

Ablonczy Sándor 5.
Bálint Dezső 6, 19, 21, 43, 50, 58.
 Bagdi István 5.
 Bartha József 11, 19, 28.
 Buza János 19, 50, 58.
 Bodrogsadány 21, 52.
 Berzék 31.
 Bereczki 38, 57.
 Bodrogolaszi 42.
Czigánd 29.
 Csobaj 55.
Debreczeni Bertalan 19.
Erdélyi József 11.
 Egyházlátogatók 24, 25, 31, 32, 36,
 37, 49, 61.
Farkas Lajos 43.
Gecsey Péter 6.
 Gesztely 22.
 Gönczy Bertalan 40.
Hernádkak 46.
 Hézszer Emil 6, 43, 53, 44, 55.
Királyhelmeáz 47.
 Kisgéres 51.
 Kertész István 49.
 Kistárkány 40, 59.
 Keresztury József ifj. 11.
 Kovács Gábor dr. 6, 19, 23.
 Kóczán Miklós 6. 23.
 Károlyi János 5.
 Kántor József 5.
 Keresztury József 1, 6, 13.

Leányvár 36.
 Luka 34, 35.
 Lelesz 53.
Maklary P. Miklós 58.
 Matusz Mihály 7.
 Makkoshotyka 50.
 Menyhárt Ilona 5.
 Meczner Béla 6, 39, 41.
 Meczner András 6, 21, 58.
 Miskolczy Ödön 7.
Nagy Barna 6.
Olajos Pál 23, 43.
Ölbey János 6, 9, 10, 43, 51.
Páricsy Józsefné 3.
 Pálóczy József 11.
 Páczin 33.
 Perbenyik 39.
Selley András 26.
 Sajókesznyéten 23.
 Szánthó István 48.
 Szomotor 37.
 Székely Imre 11, 41.
Tarcal 45.
 Taktakenéz 56.
 Trócsányi Mária 5.
 Turesányi Sándor 5.
 Török Andor 4.
 Tiszalucz 26, 27, 32.
Vitányi Bertalan 30, 34.
Zitás Bertalan 8.
 Zitás István 9, 41, 56.